

KROGSBæk ØDEKIRKE

8544 Mørke

Krogshæk Ødekirke i nordvest-hjørnet af Krogshæk sogn som stedet ser ud i dag. Her set fra syd.

Krogshæk Kirke før nedrivningen i 1901. Her set fra sydøst med den tidligere lade i stendiget. Foto: Nationalmuseet.

Krogshæk Kirke før nedrivningen i 1901. Her set fra sydøst. Gravene på kirkegården ligger der stadig, men alle gravsten er nu forsvundet. (Foto: Nat.museet)

Administration

Ejerforhold	Statsejet
Oprettet	2001
Sidste rettelse	02-2021
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Syddjurs Kommune
FREDNINGSNR.	2115-24
STEDNR.	141009-25

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 56.361346
Længdegrad 10.260732	
UTM-system	E 577927 N 6247058

Beskrivelse

Krogsbæk ødekirke ved Skørring

Der hviler en særegen stilhed og fin stemning over det gamle kirkested langs Krogsbækken. Krogsbæk sogn havde frem til 1901 sin sognekirke, hvor den blev nedrevet og i 1902 erstattet af den nuværende kirke i Karlby.

Krogsbæk Ødekirke i nordvest-hjørnet af Krogsbæk sogn som stedet ser ud i dag. Her set fra syd.

Den hvidkalkede munkestensportal i sydøsthjørnet af det omsluttende, stenopbyggede kirkegårdsdige og klokkestablen på gravhøjen er nu alene om at markere stedet. Ved den ligeledes nedrevne Essenbæk Kirke ved Assentoft 12 km nordvest for Krogsbæk, findes en helt tilsvarende indgangsportal.

Krogsbæk Kirke før nedrivningen i 1901. Her fra sydøst med den tidligere lade i stendiget. Foto: Nationalmuseet.

Krogsbæk Kirke er tydeligt markeret på Videnskabernes Selskabs kort fra 1791, og helt frem til dette århundrede blev Krogsbækken, som sammen med Rosenholm å forsynede Skørring Mølle med vand, også kaldet for Kirkebækken.

Udsnit af 1791-kortet hvor Krogsbæk Kirke stadig fungerede.

På gamle billeder ses hvordan kirken og området så ud før nedrivningen. Helt frem til 1968 stod kirkens våbenhus stadig ensom tilbage på området, og i stendiget vest for indgangsportalen fandtes kirkeladen frem til 1930.

Krogsbæk Kirke før nedrivningen i 1901. Her set fra sydøst. Gravene på kirkegården ligger der stadig, men alle gravsten er nu forsvundet. (Foto: Nat.museet)

Krogsbæk Kirke var en beskeden kvaderstensopbygget romansk sognekirke med tegltag, formodentlig grundlagt engang i 1100-tallet. Koret var opbygget i tilhuggede kvadersten og kirkens rundbuede apsis mod øst var bygget i utildannede, kalkede marksten.

Kirketomten i dag. Her set fra sydvest med fundamentsten fra kirkens våbenhus i forgrunden.

Kirkens våbenhus, som stod længe efter kirkens nedrivning, blev tilføjet senere, og nogle af fundamentstenene herfra ses stadig på stedet. Spredt i græsset ses også adskillige tilhuggede granitsten fra kirkens sokkel, som markerer kirkens omrids.

Fundamentsten fra kirken markerer stadig dens omrids. Her kirkeskibets nordmur set fra nordvest.

I dag er der stille ved kirketomten ved Krogsbæk, og stemningsfulde træer dækker nu den gamle kirkegård. Tidligere lå kirken let synligt i et åbent landskab med vejforbindelse til alle områdets landsbyer.

Stemningsfulde træer med slyngede vedbend præger nu kirkegården.

Den træbyggede klokkestabel rejst på en gammel og ikke undersøgt gravhøj langs indersiden af det sydlige kirkegårdsdige markerede dengang - såvel som i dag - stedet.

Kirken lå oprindeligt i et åbent landskab, og der fandtes også en vejforbindelse over Krogsbækken gennem nordvesthjørnet af kirkediget. (Foto: Nat.museet)

Sammenhængen mellem gamle kirkesteder og gravhøje kendes fra hen ved 100 danske kirker, og repræsenterer sikkert mange steder en ubrudt benyttelse af stedet som helligt sted i både hedensk og kristen tid. Vi ved ikke hvornår gravhøjen blev opført, og hvad den rummer.

Klokkestablen på gravhøjen langs det sydlige kirkegårdsdige set fra sydøst.

Den kan udmærket være fra bronzealderen for mere end 3.000 år siden, men muligheden for at den stammer fra vikingetiden er absolut også til stede. I løbet af vikingetiden (750 - 1050 e.Kr.) introduceres den kristne tro i Danmark, og de første kirker opføres (se Rimsø

runestenen). Den nære sammenhæng med den "indlemmede" gravhøj på den indviede jord ved Krogsbæk Kirke gør det i al fald nærliggende at tolke højen eller stedets funktion, som værende kendt ved kirkens opførelse - at der var et bevidst ønske om at have højen indenfor kirkegårdens beskyttende mure.

Der findes gamle hedenske gravhøje ved omkring 100 danske kirker.

Bronzeklokken med inskriptionen "Jørgen Stalknecht" som hænger i klokkestabelen af egetræ er ikke den oprindelige. Den dårligere klokke i Karlby kirke blev i 1923 ombyttet med klokken fra Krogsbæk, som var skænket af Holger Rosenkrantz af Rosenholm, hvorunder Krogsbæk kirke hørte indtil 1911. Klokken er altså også genbrugt i den nye kirke. Karlby kirkes oprindelige klokke, som overgik til Krogsbæk ødekirke, blev siden hen ombyttet med den revnede klokke fra Mygind kirke, og det er altså den som hænger i klokkestabelen i dag.

Bronzeklokken som nu hænger i klokkestabelen stammer fra Mygind Kirke og benyttes stadig til den årlige friluftgudstjeneste ved Krogsbæk Kirke.

En gang om året - den sidste torsdag i Juli - kalder klokken til friluftgudstjeneste på stedet, og der opsættes da et simpelt kors på tomten af den gamle kirke. Til dagligt samles menigheden i Karlby Kirke, som blev indviet d. 6/7 1902. Sokkelstenene, døbefonten, prædikestolen og altersranken fra den nedbrudte kirke ved Krogsbæk blev genanvendt heri og lever således også videre.

